

Поэма

“Катерина”
”

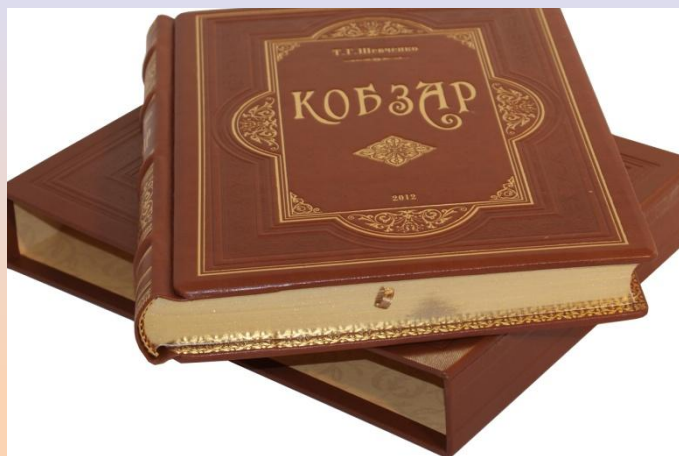
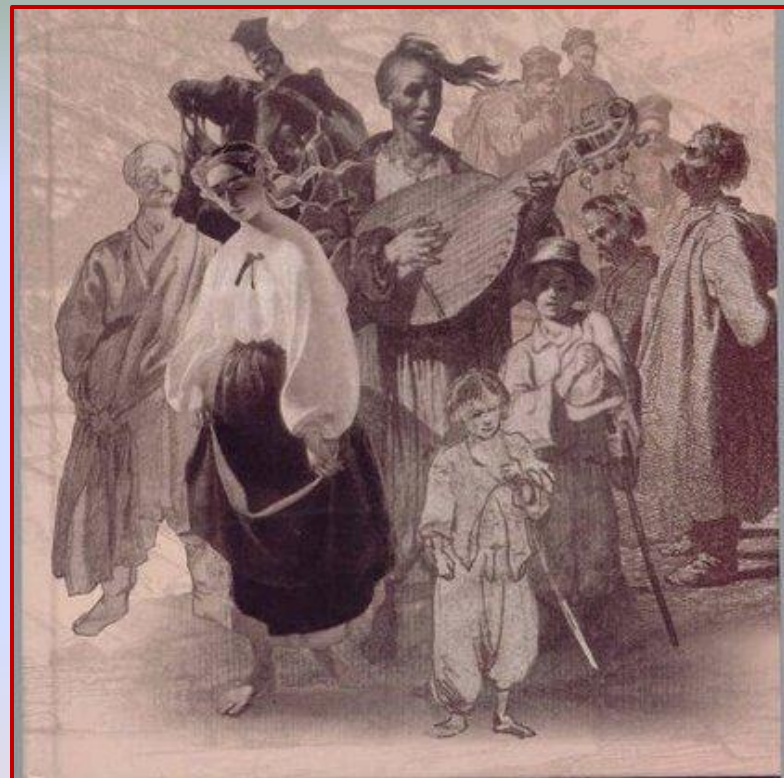


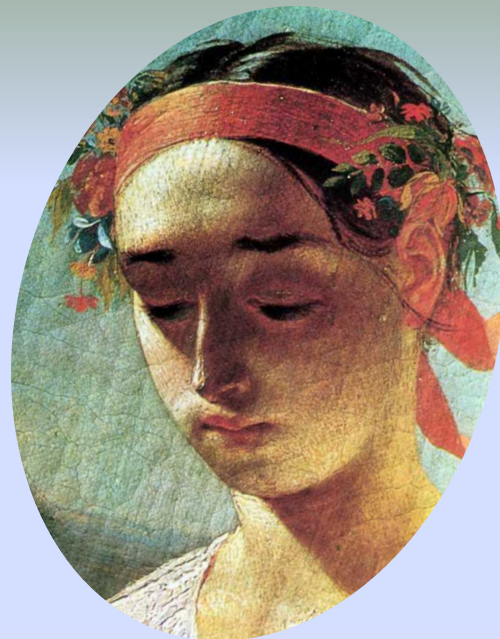
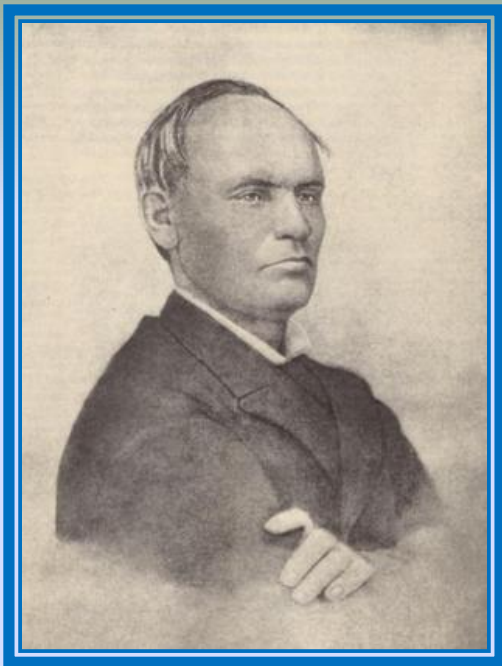
Поема
«Катерина» —
перший твір, у
якому поет
звернувся до
теми жінки-
покритки і
ширше – жінки-
матері. Ця тема
стала
наскрізною в
подальшій
поетичній і
прозовій
творчості Т.
Шевченка
(«Слепая»,
«Відьма»,



Рік створення: **1838.**

Збірка:
«Кобзар»
(1840).



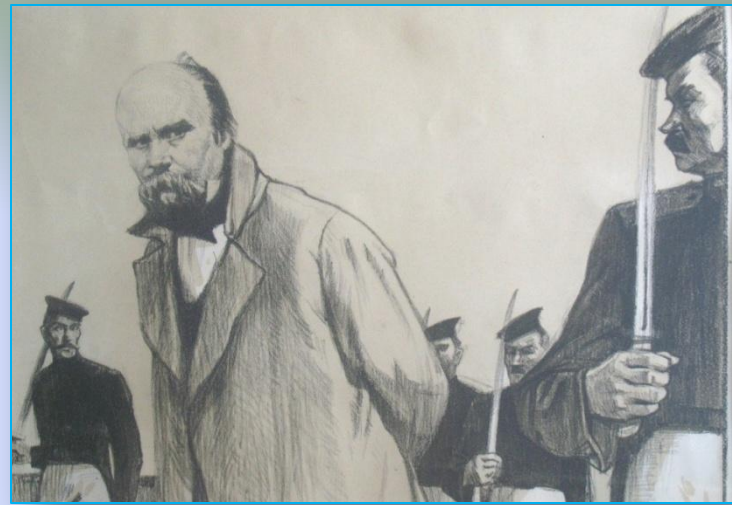
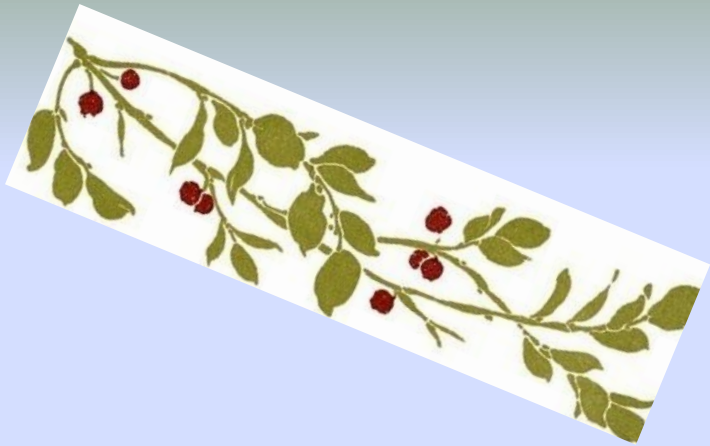


За спогадами І. М. Сошенка (записаними М. К. Чалим), Шевченко працював над поемою під час їхнього спільного проживання з 24 листопада 1838 р. до 18 лютого 1839 р. на Васильєвському острові у Петербурзі (будинок № 47 на четвертій лінії): Шевченко «то співає, то пише собі щось та все до мене пристає: „А послухай, Соха, чи воно так до ладу буде?“ Та й почне читати свою „Катерину“.



Присвята: «Василію
Андреевичу
Жуковському
на пам'ять
22 апр
а».



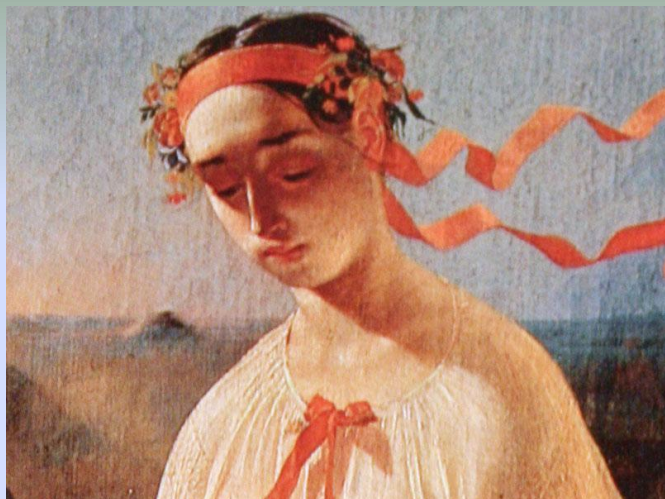


Поема написана незабаром після викупу Т. Шевченка з кріпацтва. На допиті в III відділі поет сказав: "Первое мое стихотворение под названием "Катерина" посвящено Жуковскому, которое возбудило энтузиазм в малороссиянах, и я стал продолжать писать стихи, не оставляя живописи".

Рід: лірика (ліро-
епос).

Жанр: ліро-епічна
соціально-
побутова а.





Напрям: романтизм
(сильні почуття,
винятковість жінки,
трагізм її долі) із
елементами реалізму
(соціальна нерівність,
типова жінка).





Тема: доля жінки-покритки в умовах занепаду традиційної (патріархальної, народної) моралі й формування нового (імперського) суспільства, засновками якого є далекі від моралі принципи й норми.



**Ідея: гнівний осуд
панської
розбещеності,
захист знедолених,
співчуття жінці-
матері; засудження
аморальності
панівного класу,
представникам
якого байдужа доля
простих людей**



Назвали
«байроновою
поемою» за
раптовий
початок і кінець.



У творі одна сюжетна лінія, що час
від часу переривається
авторськими відступами різного
характеру: філософськими,
дидактичними,
автобіографічними.

Проблематика:

любов і страждання;

батьки і діти;

моральні закони тогочасного

суспільства, їх порушення:

честь і безвідповідальність

крах ілюзій





Композиція: твір має

5 розділів, кожен із яких

відзначається

композиційною

завершеністю.



Композиція

вступ-звернення до дівчат-селянок

любовний епізод і народження нешлюбного сина

вигнання зганьбленої з дому

поневіряння Катерини на чужині

зустріч із спокусником-офіцером і
самогубство героїні



Сюжет

Особливістю сюжету поеми є підбір надзвичайно гострих драматичних ситуацій, завдяки чому стисло і водночас глибоко розкриваються

характери персонажів.





**Пролог – звернення ліричного
героя до дівчат, щоб не
кохалися з москалями — злими
людьми.**



Експозиція – розповідь про бух Катю



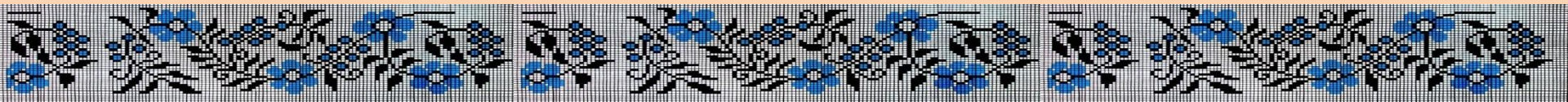
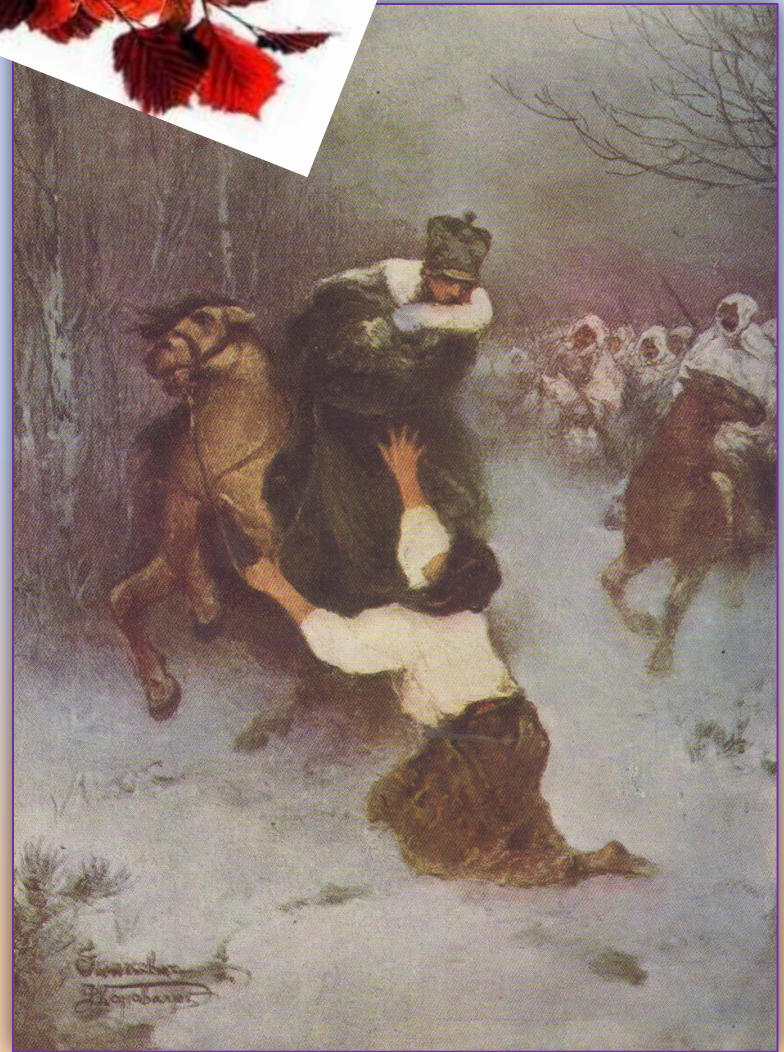
Зав'язка – Катерина, не
зважаючи на поради батьків,
таємно зустрічається з
Іскандером.



Розвиток дії – Іван вирушає в похід, обіцяє повернутися – Катерина вагітна, народжує – батьки змушені її вигнати, бо вона порушила норми моралі – Катерина, голодна, холодна, зневажена людьми, іде на північ, зустрічає москалів, які сміються з неї – зима, Катерина знаходить прихисток у хаті лісничих-карбівничих – зранку чує, що проходять повз москалі.



Кульмінація –
зустріч
Катерини з
Іваном-
москалем,
який від неї
відвертається



Розв'язка –
Катерина
залишає
малого сина
на поталу й
кидається в
ополонку.



Епілог - випадкова
зустріч сліпого кобзаря
й сироти Івася (син
Катерини) з батьком-
москалем, який
відвертає
упізнавши
себе.



Система

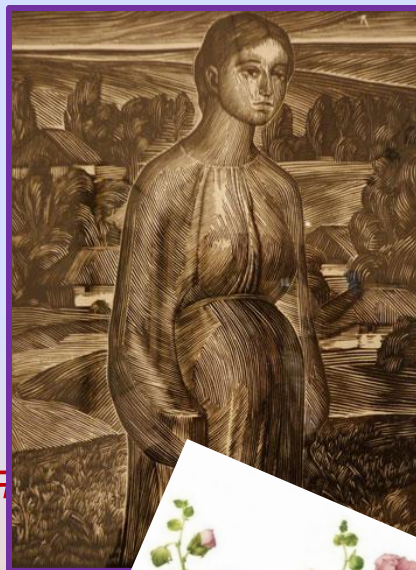
віршування: поєднання
силабіки й силабо-
тоніки, так званий
«шевченківський
вірш», коли в одному
творі змінюються
розміри, ритми,
довжина рядків та ін.
Строфа: нестрофічна
будова.

Римування: непослідов

не.



Велику роль у “Катерині”
відіграють ліричні відступи,
завдяки яким громадянська
схвильованість поета мимоволі
передається читачам.



Катерино, серце моє!
Лишенько з тобою!
Де ти в світі подінешся
З малим сиротою?
Хто питає, привітає
Без милого в світі?
Батько, мати – чужі
люде,
Тяжко з ними жити!



Отаке-то на сім світі
Роблять людям люде!
Того в'яжуть, того ріжуть,
Той сам себе губить...
А за віщо? Святий знає.
Світ, бачся, широкий,
Та нема де прихилитись
В світі одиноким.
Тому доля запродала
Од краю до краю,
А другому оставила
Те, де захивають.
Де ж ті люде, де ж ті добрі
Що серце збиралось
З ними жити, їх люби
Пропали, пропали!

